

І сукому наукається,
Я свого не цурається...
Т. ШЕВЧЕНКО

Редация і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HENDERSON 4-0237
УНІООН: HENDERSON 4-8740
Тел.: з Нью-Йорку:
BARDY 7-4125
УНІООН: BARDY 7-5337

В ДОМІНІКАНСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ ПРОДОВЖУ- ЮТЬСЯ ЗАВОРУШЕННЯ І ТРУДНОЩІ

ВІПСЬКО ПРОПОНУЄ ХУНТУ, ОПОЗИЦІЯ ЗА ПАРТИЙНИЙ УРЯД

Санто Домінго. — Після виїзду членів диктатора Рафаеля Леоніда Трухільяса Моліни в Домініканській Республіці немає спокою, бо опозиція хоче негайно перевернути владу і домагаться резигнації президента д-ра Бальгера, а збройні сили хочуть зорганізувати тимчасовий уряд — хунту під проводом президента Бальгера, а загальні вибори відбулися б аж за два роки. 30-го листопада переговори між президентом і опозицією перервалися, бо представники опозиції, головним чином партії Крайової Громадянської Унії не погодилися на ті умови, які запропонували представники збройних сил, які мають фактичну владу в країні, разом із президентом Бальгером. Ці умови такі: 1) Організувати тимчасовий уряд — хунту на чолі з президентом Бальгером; 2) Забезпечити, що не будуть карати представників збройних сил за акти, доконані під час диктатури генералізму-ка Трухільяса; 3) втримання виборів на збройні сили на відповідній висоті, яка була визначена в бюджеті на 1962-й рік та 4) загальні вибори до двох років. Представник державного департаменту у Вашингтоні заявив 30-го листопада, що він сподівається, що в Санто Домінго такі перемовини посприятимуть відновленню демократичного уряду. У Вашингтоні сподіваються,

Американські астронавти Мелком „Скотт“ Карпентер (зліва) і Джон Г. Гленн, під час пресової конференції в Кейп Канаверал на Флориді. Вони обидва вибрані для планованої вже в недалекому майбутньому навколосвітньої подорожі в космічному екіпажі.

Департамент оборони в обороні резервів

Вашингтон. — Представник департаменту оборони заявив, що Пентагон веде широку кампанію в обороні резервів, яких деякі підприємства хочуть прийняти на роботу, що вони кожної хвилини можуть бути покликані до військової активної служби. Діється це не тільки у зв'язку з покликанням резервістів наслідком берлінської кризи, але ще більше тому, що може прийти до ще ширшої мобілізації. Під час другої світової війни і під час війни в Кореї численні молоді люди не могли дістати праці тому, що мали кожної хвилини бути покликані на службу. Департамент охорони веде кампанію в тому напрямку, щоб подібна історія не повторилася при найближчій мобілізації. Ведеться акція і в тому напрямку, щоб власники країнців в поблизу країнців не збільшували ціни на товари родинам поклика-

Голдберг обронує урядову добродійну програму

Шикаго. — Секретар праці Артур Дж. Голдберг, промовляючи на конференції Американських Добродійних Товариств, заявив, що найкраще можна сприяти до поліпшення долі американців та інших людей, що ухвалити урядову програму в ділянці добродійності. Голдберг виступив проти тих, які критикують урядові проєкти, але самі нічого не роблять, щоб допомогти безробітним молоді, безробітним чоловікам і жінкам та тим старшим особам, які не мають медичної опіки, бо є на пенсії, але не вистачає на життя. Секретар праці закликав ухвалити в Конгресі такі 4 закони: 1. Організацію Молодого Корпусу, в якому молоді знайшли б працю і перевишкіл. 2. Законопроект про медичну допомогу старшим особам. 3. Про перевишкіл тих безробітних, які втратили працю наслідком механічної праці і 4. Проєкт про постійну допомогу безробітним.

Провідники американської компартії починають ховатися

Вашингтон. — У зв'язку з впливом кінематографічного режисера, що його встановив департамент справедливості ЗДА для ресекстрації компартії та її провідників на день 30 листопада п.р., провід комуністичної партії ЗДА проголосив, що кількість членів цього провідного, який досі нараховував двадцять осіб, зменшено до трьох. Цим способом американські комуністи намагаються викинути зарплатню урядом на підставі рішення Найвищого Суду ресекстрації своїх провідників, які агенти чужої держави та забезпечити їх пересудовими карами, які передбачають на випадок незастосування грошової гризми до 10.000 доларів за кожний спротив і крім того кари в'язниці до п'яти років. Головна канцелярія компартії ЗДА в Нью-Йорку, повідомляючи про рішення зменшити склад провід до трьох осіб, відмовилася відносно назвати їх прізвища, але загальною відомою, що ними є 71-літній Елізабет Г. Флінн, голова компартії, 58-літній Бенджамін Лейвіс, крайовий секретар, та 51-літній Гас Голл, генеральний секретар. Усі вони вже були карані в'язниці за участь у змові, спрямованій на насильний державний переворот. Інші провідники компартії, що нібито перестали бути членами компартійного провідного, будуть діяти в підпіллі. Дехто з них, що одержував формально платню за свою працю в компартійних установах, плетиче перейти на „безробіття“ і одержувати навіть урядову допомогу, виплачувану тим, що втратили працю.

Індекс цін у жовтні становив 128,4 відсотка

Вашингтон. — Департамент праці повідомляє, що індекс цін на товари першої потреби становив 128,4 відсотка, це значить, що був на 0,1 відсотка більший в порівнянні з вереснем цього року, і на 28,4 відсотка більший в порівнянні з переснісними цінами в роках 1947-1949, коли індекс цін становив 100. На збільшення коштів прожитку мали вплив такі чинники: подорожчання нових авіа і збільшення витрат на транспорт, лікарську опіку і мешкання. Індекс цін

Віце-президент Джансон проти політичних екстремістів

Філадельфія. — Віце-президент Ліндон Б. Джансон, промовляючи на зборах Ради Світових Справ, заявив, що політичні екстремісти, які домагаються „тотальної“ перемоги в так званій холодній війні, повинні одночасно заявити, чи вони за те, щоб ЗДА „легально виповнило війну СРСР“. Проти політичних екстремістів зправа і зліва виступав і президент Кеннеді у промові в Сіетелі, Вашингтон, в

В АМЕРИЦІ

- Департамент оборони повідомив, що летюство мас купити пасажирський літак „Буйг 707“ для президента Кеннеді. Цей літак має коштувати \$5.000.000. Цей літак може летіти 5.000 миль з швидкістю 600 миль на годину і може нести 189 осіб або 28.000 фунтів вантажу.
- 29-го листопада в присутності президента Кеннеді склав присягу новий директор Центральної Розвідки Агенції, промовляючи: „Я, Лео Андерсону Джан Мейсон, який за президентури Алленсона був головою Комісії Атомової Енергії, Присутній був і дотепершній директор цієї агенції Аллен Доалес та члени Президентського кабінету. Присутні проводили головний суддя найвищого Суду Ірл Воррен.
- Ньюйоркський посадині Роберт Вагнер заявив, що перенесення населення повинні відбутися до кінця року, а не до кінця десяти років, як це є тепер. Міста так швидко

ЦІЄІ НЕДІЛІ ВІДБУДЕТЬСЯ В НЬО ЙОРКУ ВЕЛИКИЙ ЮВІЛЕЙНИЙ КОНЦЕРТ В ЧЕСТЬ ШАШКЕВИЧА

Нью-Йорк. — В найближчу неділю, 3-го грудня, велика „Крайова Громада“ цієї великої метрополіти відвідає повільно провідників Галицької Землі, о. Маркіянов Шашкевич, вшановуючи з 150-ліття його народження великий Ювілейний Концерт, що відбудеться в залі Фешин Інституту при 21-й вулиці о. 7-й етаж. Концерт влаштує окремі Ювілейний Комітет при співпраці всіх міських установ. У програмі концерту, що його відкриває голова Ювілейного Комітету адв. Р. Гугленіч, є промова о. д-ра В. Гавліча, ЧСВВ, в суботу, 2-го грудня, о. год. 7:30 наєчери в українській католицькій церкві св. Юра.

Виявлення большевицького скрито- вбивства д-ра РЕБЕТА І СТ. БАНДЕРИ ДАЛІ ХВИЛЮЄ МІЖНАРОДНУ ОПІНІЮ

Мюнхен, Німеччина. (Ю. М.) Виявлення виконавця державного злочину, що його опитилася Москва скритовбивством двох провідних діячів українського визвольного руху проф. д-ра Лева Ребета 1957 і Степана Бандери в 1959-му роках, продовжують викликати міжнародну опінію, при чому звертається окрему увагу на рафінованість цього злочину. В кримінальних романах, де поминаємо наукову кримінологію, називають „разко-мисленим“, вбиття людини, коли не залишається підтвердження оглядом ніякого сліду вбивства. В такому випадку слідчі органи прокуратури, чи пак поліції стають перед нерозв'язною проблемою. До таких перфектних скритовбивств зараховує світова опінія і вбивства проф. Лева Ребета і провідника РЧ ОУН С. Бандери. Тільки припadeк дозволив викрити тайну тих двох вбивств, а смерть проф. Ребета є в тім випадку найбільш сенсаційною справою. Після української громадянської в Німеччині було у хвилині смерті С. Бандери майже певне, що теж зі смертю проф. Ребета є якась загадочна річ. По перше вони оба згинувши на сході в дуже тасмисних обставинах, а в першій хвилині по їх смерті була подана та сама причина: розрив серця. Секція бл. п. Ребета мала бути передана, так кажуть, в дуже похороновий спосіб. Ніхто не припускав, навіть із найближчого оточення покійника, що хтось чинив на його життя. Тут ставало велика помилка слідчих органів, бо як би було зразу відкрито вбивство проф. Ребета, то очевидцями була б особа С. Бандери із злого охороною забезпечувана. Це, що покійний С. Бандери ішов по сході камінь, в який він мешкав, без охорони було б сумніви великою легковажністю, але кажуть, що С. Бандери був вже так знеохочений до великих особистих охорон, що відігнав від себе всяких „ангелів хоронителів“ із служби безпеки — коротко кажучи — він вже мав цього достіть. Німецька телевізія подала тепер реконструкцію тих обох злочинів. Показано фотографії С. Бандери, Л. Ребета та вбивця Богдана Сташинського. Висвітлено теж фрагменти із похоронів С. Бандери та спосіб, в який вони оба згинувши.

Хрущов бажає Папі з нагоди 80-ліття

Рим. — Советський амбасадор в Римі Семйон Козирьов передав папському нунцію в Італії монсеньйору Карло Грано листа від Нікіти Хрущова з куртуазними бажаннями для Папи Івана XXIII з нагоди 80-ліття Папи. Ватикан потвердив це і заявив, що дійсно такі бажання отримано і що дано на них відповідь. Змісту листа Хрущова і відповіді, ані навіть докладно розпитувати папського роду не перевірили слітки. На конто смерті Бандери стільки тут наповідають і то „з перших джерел“, що волеся на голові навіть у легкого стану б. Це є одна із найприкріших сторінок в житті української еміграції в Німеччині.

Сторічка з дня смерті Шевченка вшановано

Двома візнаннями перекладів його поезій. У зв'язку із шануванням пам'яті Шевченка у сторічку з дня його смерті в німеччині світі появилася дві гарно видані книжки перекладів його творів на англійську та інші мови. Заходом Шевченківського комітету у Великій Британії англійське видання у Лондоні „The Mitre Press“ опублікувало п.п. „Пісня в темряві“ („Song Out of Darkness“) книжку перекладів Шевченка, виконавця англійською перекладачем Верною Річ. На книжку вхоплює 38 поезій та віршів Т. Шевченка, перекладених на англійську мову, і є першою частиною запланованого називається Шевченківським комітетом тридцятиого видання, що його другим томом мають бути переклади Шевченкових поезій і до третього тому якого увійдуть переклади драм Т. Шевченка, його щоденника та листів. Видання вибору поезій Шевченка в перекладі Ренді

В ОН РАДЯТЬ НАД СПРАВОЮ ДОПУЩЕННЯ КОМ. КИТАЮ

Об'єднані Нації. — Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй розпочала в п'ятницю 1 грудня її р. наради над справою допущення до Об'єднаних Націй комуністичного Китаю і виключення підлізального Китаю. Ця справа стоїть на денному порядку кожної сесії Об'єднаних Націй від десяти років, але до цього часу ЗДА завжди здобували більшість для своєї пропозиції — відкласти справу до наступного року. З угаи на змінене відношення сил в ОН внаслідок прийняття туди кількох новопосталих азіатсько-африканських держав, ЗДА рішили змінити тактику і погодилися на те, щоб над цією справою не вести генеральну дискусію в Асамблеї. Однак ЗДА поставили формальний внесок, що ця справа належить до „важливих“, які вимагають двох третих голосів. Для переведення такої формальної ухвали ЗДА — як запевняє преса — мають вже більшість членів ОН, бо всі західно-європейські держави, всі південно-американські, за винятком Іспанії, Комуністичної Куби, та дві африканські країни з т.з. група Бразиліа, себто колишні французькі колонії, голосуватимуть за тим внеском. Щодо самого меритуму справи, то ЗДА переконані, що прихильники прийняття комуністичного Китаю, з Індією, як головним адвокатом цієї справи, не опитують для свого становища потрібних доказів.

Головні делегати ЗДА й Британії залишають Атомову конференцію в Женеві

Женева. — Артур Дін і Джозеф Голдберг, головні делегати ЗДА й Британії на атомній конференції в Женеві рішили залишити ту конференцію, визнавши свою прихильність там зайвою з уваги на повну безгладкість дальших нарад. На конференції, яка триває від 31 жовтня 1958 року, відбула в минулий четвер своє 343-тє засідання, що його виповнили взаємні заходно-європейські докори й заклиди. ЗДА й Британія відкинули советську пропозицію підписати договір про припинення всіх ядерних експериментів без жодної міжнародної контролю. Західні країни, які саме в

ОН проти поширення числа атомових держав

Об'єднані Нації. — Політична Комісія Об'єднаних Націй прийняла через аклямацію резолюцію, яка поручає підняти міжнародної конвенції про збереження ініційного числа атомових держав та не поширювати атомової зброї на країни, які й до цього часу не мають. Резолюцію що спонзорувала Ірландія, а ЗДА й Британія підтримали й тому, що в тій резолюції говориться, що заклади заповнення реальної вартості такої міжнародної конвенції повинні бути створені міжнародною контролю. Західні країни в протистівності до СССР — стоять на засадничому становищі, що в усіх справах, що стосуються роззброєння, по-

У СВІТІ

- Ганський уряд віддав двох англійських кореспондентів „Бритіш Бродсидж Корпореішн“ і лондонського членів „Дейлі Експрес“ Обидва англійські журналісти того самого дня відвідали до Лондону. Внаслідку диктаторського режиму Кіме Нурмажа та об'єднання найважливіших постів комуністами й советськими Гани настали напружені відносини. Саліаном, який від місця спроби керувати асмія територію, що їх веде та організації. Англійський доносчик вказав місце, де сховався ген. Саліан, в одній фармера за 70 миль від міста Орану, але, прийшовши туди, поліція вже Саліана не знайшла. Арештовано багато на заповідності „боротьби“
- Знайдено, що рік це про двох англійських кореспондентів „Бритіш Бродсидж Корпореішн“ і лондонського членів „Дейлі Експрес“ Обидва англійські журналісти того самого дня відвідали до Лондону. Внаслідку диктаторського режиму Кіме Нурмажа та об'єднання найважливіших постів комуністами й советськими Гани настали напружені відносини. Саліаном, який від місця спроби керувати асмія територію, що їх веде та організації. Англійський доносчик вказав місце, де сховався ген. Саліан, в одній фармера за 70 миль від міста Орану, але, прийшовши туди, поліція вже Саліана не знайшла. Арештовано багато на заповідності „боротьби“

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc. 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918

Адреса: "СВОБОДА" P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Центральна проблема

На своїй останній пресовій конференції в минулу середу президент Кеннеді пригадав знову відому політичну правду, що нинішня міжнародна ситуація не покриває і напруження міжнародної атмосфери не мине, поки не буде розв'язана передусім проблема Німеччини в Берліні. Ця заява Президента зішлася в часі з затримкою двох найбільш відповідальних західнонімецьких лідерів. Канцлер Конрад Аденауер у своєму першому експозе до новообраного парламенту закликав, між іншим, проти будь-якого європейського пакту безпеки, що його пропонує Совіт, — ствердивши, що проблема миру тісно пов'язана з рівновагою сил у глобальній схемі: безпека Західної Німеччини, — казав Аденауер, — є складовою частиною цієї загальної рівноваги сил. Відомий лідер соціалістичної опозиції в Німецькій Федеративній Республіці, посадинок Західного Берліну Віллі Брандт заперечив тезу, начебто питання Берліну можна розв'язувати окремо від питання цілої Німеччини. Нема, твердив він, Берлінської проблеми, бо вона є тільки частинкою проблеми Німеччини, і тимчасові компроміси у справі Берліну не знімають міжнародної кризи, яку породжує нерозв'язана проблема цілої Німеччини.

16 років минуло від часу останньої світової війни, але й досі не відбулось мирової конференції і не визначено ніхто кордонів Німеччини. Замість однієї Німеччини, є їх дві, що з них одну, яку не визнають західні держави, створили більшовики; між цими двома Німеччинами нема ніякого політичного зв'язку, а Берлін перетворився на "муром ганьби". Водночас Західна Німеччина, обрізана до території неспівної 96.000 кв. миль із населенням 55 мільйонів, стала вже єдиною з найбільших економічних потуг світу із промислом, що завоював ринки збуту на всіх континентах, з твердою валютою і з загальним добробутом, з яких на європейському континенті суперничав лише швейцарський. Цей парадоксальний стан такий яскравий і такий несприятливий, що він ніяк не може тривати в перманенті. Тому, логічно, що коли між західними великими державами і СРСР не прийдє в справі Німеччини до компромісної угоди, то "німецький бляк" в самому центрі Європи мусить привести до нової війни.

Почуючи, хоч ніхто не хоче війни, нема й ніяких аргументів на можливість мирної розв'язки. Найпростіший розв'язок, яку диктує міжнародний звичай і здоровий розум, — перевести в усій Німеччині плебейці у справі об'єднання, а вельд за тим об'єднанні з легальним урядом усієї Німеччини розпочати на мировій конференції переговори про нові кордони і про гарантії безпеки на майбутнє, — цієї розв'язки не хочуть прийняти російські більшовики, які просто бояться нової Німеччини. Тому поважна частина інтерв'ю президента Кеннеді, даного "Звєзді", була присвячена доказуванню, що нова Німеччина не являється субою ніякої загрози для СРСР. Але жадні аргументи Москви не переконують і вона не хоче відмовитися від своєї вимоги — або тривкого поділу Німеччини, або перетворення і Західної Німеччини в країну "народної демократії". Очевидно, що німці не можуть відмовитися від ідеалу об'єднання, а Захід не може принципово зареєструвати німців права на самовизначення, якщо це право признається африканським племенам, серед яких навіть не викорінено ще цілком канібалізму, — і ані німці, ані Захід не можуть погодитися на капітуляцію перед Москвою.

У такому завогвоженому колі обертається нині проблема Німеччини, а з нею й цілий світ. У Західній Німеччині й Західному Берліні стоять збройні сили ЗДА, Британії й Франції, у Східній Німеччині — совєтські дивізії. Як довго ще триватиме такий стан? Ніхто з західних державних мужів не має на це відповіді, але практичні висновки з того стану такі, що — як заявив на згаданій пресовій конференції Кеннеді — резервісти в Америці покладаються під зброю бо "настав безперервний зудар інтересів у великих обсягах, якими є Берлін і Західна Німеччина". Президент потішав пард, що по-

кликано тих резервістів для того, щоб протидіяти війні, а не вести війну. Але не можна до безконечності вести переговори у абсолюті, щоб ратувати мир, якому загрожувало доведення до абсурду ситуації в Центральній Європі.

Найголовніше: людина

Випущення кабін з мавпою - шимпанзе "Енссон" в орбіту навколо Землі було не тільки черговим технологічним досягненням ЗДА і ракетної ділянки, але й дуже важливою демонстрацією американського підходу до такої проблеми, як загрозливий у багатьох відношеннях для людського життя лет астронавтів у космічних просторах.

З технічного боку лет цієї кабінки з живою мавпою був блискучим успіхом. Випущення ракети з кабінкою відбулося без ніяких затримок і так само досконало функціонувала вся машинарія в ній включно з обслуговуванням мавпи - пасажника харчами та питвом і з передаванням на Землю точних повідомлень про всі реакції організму шимпанзе. Ще більшим успіхом треба вважати той факт, що в момент, коли керівники цього експерименту зважились деяке відхилення в напрямі лету кабінки, спричинене неспроможністю мавпи використати регуляційні прилади, вони негайно, ще на початку третього обліту кабінки навколо Землі, припинили дальший лет і спрямували кабінку вниз до Землі, де її з живим і неушкодженим пасажиром успішно виландували. Зйдемо не спущення кабінки для того, щоб зберегти життя мавпи, хоч третій запалюваний обліт кабінки навколо Землі збільшив би технічне значення цього експерименту і дав би багато більше даних про функціонування всієї апаратури. Зроблено це також з уявою на те, щоб уникнути найменшої загрози для життя людини - астронавта, випущення якого має відбутися вже найближчим часом — ще до кінця цього або з початком 1962-го року.

В цьому виявляється величезна різниця в ставленні не тільки до життя людини, але і взагалі до живих істот керівників і реалізаторів космічної програми у ЗДА і в Совєтському Союзі. Для американців, що їх комуністи таврують як "капіталістичних акук", найважливішою справою, ставленою на перше місце, є забота про життя людини, намагання зберегти за всяку ціну її живою й здоровою. Для кремльських самодержців ці огляди не мають ніякого значення. Усі свої експерименти в ракетній ділянці більшовики проводять з повною засекреченістю, промовчуючи всі невдачі, що напевно не раз закінчилися загинком висланих в космічні простори тварин і людей. За вірогідними інформаціями з СРСР, таких неуспішних спроб було останніми роками багато, і вони мали місце навіть під час 22-го з'їзду КПРС в Москві, в жовтні ц. р. Усі спроби з випущенням тварин і людей використовувала Москва виключно для політичного ефекту, для пропаганди своїх досягнень, і тому прислухався їх інколи зовсім несприбно, випускаючи кабінки з живими створіннями без належної попередньої перевірки і гарантії, що вони повернуться на Землю. Все там спрямоване на те, щоб "перемогти" Америку в її технологічних змаганнях, щоб показати світові, що ось, мовляв, ми перші. Американці ж стоять на тому, що все мусить функціонувати досконало, без найменшої затримки чи хиб і її можливості, поки вони рідяться випустити людину в космічні простори.

Порівнявас у ЗДА таке ставлення не тільки для добра самого астронавта, але головним чином для того, щоб показати й довести світові, що пошана до людини, респектування і гарантування її життя є справою честі, основним принципом віри американського уряду і всіх урядових та приватних установ, що мають діло з проєктами, в яких входить у гру небезпека для людського життя. Остання успішна спроба з випущенням космічного експажу у двократний обліт навколо Землі є власне подією, яка уявляється перед світом що різницю між ставленням до людини в ЗДА і в СРСР, між волею тут і рабством там.

НАЙВИЩИЙ СУД І КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ

Щороку в жовтні місяці починаються засідання Найвищого Суду З'єдинених Держав Америки і тривають до середини наступного року. Це є так звана "Жовтнева сесія". Минулорічна "Жовтнева сесія", що скінчилась у червні цього року, була найдіяльнішою в історії Найвищого Суду, бо на тій сесії він висловив свою оцінку в 253 справах, а також прийняв рішення у ще більшому числі справ.

Серед найважливіших рішень були такі, що стосувались актуальних і спірних питань: комунізму, релігії, цензури, громадської моралі, кримінальних злочинів і расових питань. Щодо комунізму, то тут Судові довелося мати справу із стародавньою, як А.тени, проблемою: чому саме саме можна і треба обмежити право окремого громадянина або групи громадян на діяльність, що має своєю ціллю поразення існуючого режиму.

Ще в 20 років тому Конгрес провів так званий "закон Сміта", згідно з яким привласнюється до партії, що пропонує та практично насильно позбавляється уряду ЗДА, трактується як злочин. Рок 1950-го був проголошений "закон про внутрішню безпеку", спрямований спеціально проти комуністичної партії; цей закон зобов'язував, щоб кожна організація, яку генеральний прокурор визначить як прокомуністичну і діяльність якої в основному керується з-за кордону, заарештувалася у Вашингтоні, з зазначенням при цьому джерел своїх прибутків, місця, де зберігаються всі її друкарські машини і прізвища її членів та працівників.

На останній сесії Найвищого Суду розбиралося справи саме пов'язані з цими двома законами. Постанови, винесені в цих справах, притягують багато уваги і вважаються за найважливіші з усіх постанов Суду, прийнятих під час цієї сесії, хоч Комуністична партія ЗДА має невелике число членів.

В обидвох випадках — у справах окремих осіб, що порушили закон Сміта і в справах цілої Комуністичної партії, що порушила закон про внутрішню безпеку, Суд ствердив 5-ма голосами проти 4-ох конституційність даних законів. Аргументи позивників зводилися до того, що ці закони суперечать пунктам Конституції, в яких говориться про гарантії свободи зібрань, слова і т. п. — особливо у першій справі до Конституції. У зв'язку з цим Суд повторив відомий вислів покійного судді Джексона — що в певній поправці нема нічого такого, що могло б примусити З'єдинені Держави поповнити самогубство, і що не можна сподіватися, щоб в ім'я права особи була дозволена активна конспірація, керована з-за кордону й спрямована на налягання повалення уряду і захоплення влади чужоземною державою.

Проте, одночасно Суд до певної міри обмежив ці два закони. Щодо закону Сміта Суд ствердив, що сама привласнює до Комуністичної партії не є злочин, але участь у підписанні діях — вже злочин. Суд визначив різницю між активним членством у підпільній організації і пасивним або теоретичним членством. Щодо закону про внутрішню безпеку Суд указав, що коли нація Комуністична партія й політичні ресурти, вона все таки може користуватися своєю друкарською, радіо, пош-

тою збирати внески і провадити нормальну політичну діяльність.

Противники згаданих законів твердили, що ці засади порушують п'яту поправку конституційну гарантію проти самообвинувачення, що ті, хто арештується, тим самим відносять свою привласнює до компартії і значить підпадує під закон Сміта. Деякі судді вважали, що треба припинити розгляд цих справ, але перемогли ті, які вважали, що розглядати ці справи треба після рестрації. Вони твердили, що суд не може розглядати й виносити постанови в абстрактних та теоретичних справах і чекати, поки ці справи наберуть конкретних форм. І після цього Суд мав, без сумніву, більше сказати про конституційність законів, спрямованих проти підпільних акцій.

Американська Рада

СПРАВА НАШИХ БІБЛІОТЕК

Одним з домінуючих показників культурного рівня так окремої людини, як і цілої нації, є бібліотека. Загальноприйнято порівнювати бібліотеку з дзеркалом. Коли в дзеркалі бачимо свій зовнішній вигляд, то бібліотека віддзеркалює внутрішній вигляд людини чи цілої нації.

І тому з кожним культурно-національним розвитком знаходиться на належному місці і її привабливість належну увагу. Кожна культурна нація присвячує також належну увагу великим, прикладним бібліотекам, з яких може користуватися кожен, і молоді і старі, а передусім науковці, свої і чужі, які досліджують різні питання, зв'язані з даною нацією.

Українська еміграція у вітчизняному світі старіється роками, що в її силах та спроможності, щоб не залишилася позаду інших народів. Хоч наше перебування на Заході ніколи не було таким, як у інших народів, але ж ми маємо тут нашу культуру, нашу історію, нашу мову, нашу літературу, нашу бібліотеку, нашу науку. Правда, вони не дорівнюють своїми розмірами багатим американським та канадським бібліотекам, але належно виконують своє призначення і мають змогу розвиватися та розбудуватися. В Нью Йорку маємо гарні бібліотеки при НТШ та ВУАН, маємо кілька бібліотек у Канаді, в Шингау, в Клівленді, в Сент-Полі (ЗДА), Мондері (Канада) зорганізовано музеї з бібліотеками та архівами. Це є наявним доказом живучості нашого народу, який у найбільш несприятливих умовах хоче і вміє творити великі цінності.

Одначе на терені Філадельфії, що є доволі поважним осередком культурного життя американських українців, де скупчується значне число українського населення, справи під цим оглядом не стоять найкраще. В самій Філадельфії живе понад 25.000 українців, а дехто нарахував їх навіть 50.000 (6 католицьких парохій та стільки ж не-католицьких). В околиці Філадельфії живе 20.000 українців. Але на таке поважне число нашого населення нема в одній бібліотеці, не згадуючи про музей чи архів.

Правда, з тут діє депо бібліотеки, але вони ні в якому разі не можуть репрезентувати української культури. Бібліотека Т-ва Українсь-

Юрій Таркович

БОЛЬШЕВИЦЬКА „МОРАЛЬ”

Наступного року минає 30 років від часу сумної події, що потрясла сумлінням мільйонів підсовєтських громадян. Коротко пригадаємо, що сталося, для тих, хто про це подію вже забув, та для нашої молоді яка, зрозуміло, мало знає про страшний злочин 14-літнього хлопчика — Павлика Морозова.

В 1932-му році, коли почався Великий Голод, Павлик докис на свого рідного батька, що він приховує від урядових чиновників збіжжя, і потім на суді виступав проти свого батька, називаючи його ворогом народу і контрреволюціонером. В результаті батька розстріляли, а юного доносчика селяни під проводом його ж таки діда — вбили.

Це трагедія, яку важко описати. Також важко уявити собі почуття Павликового батька перед розстрілом, почуття старого діда, сина яко-

го розстріляно внаслідок доносів вуйка. Трагедія, яка охопила три покоління простої селянської родини. Не винуватий в цьому нещасті ані хлопець — дитина, ані його батько, ані дід та селяни, що вбили того хлопця. Винна тільки і виключно діявольська система, яка ще в дитячому садку прищеплювала дітям ненависть до кожного, хто проти совєтської влади. А діти, які не знали всієї заборонності тієї влади, вірили своїм учителям і виховникам.

Страшний вчинок Павлика Морозова в Совєтському Союзі протягом понад двох десятиліть пропагували як найкращий вірєць комуністичної моралі: донос, дитина, навіть на своїх батьків, якщо вони перешкоджають будувати комунізм.

Після останньої війни вже мало було чти про Павлика Морозова. Мабуть і в Кремлі кінце-кінцем додумалися до того, що культ нещасного хлопчини приносить більше шкоди, як користі. Але дітей шкільного віку і досі виховують в тому напрямі, щоб доносили на батьків. Зовсім недавно газета „Комсомольська Правда" нарікала, що в деяких дитячих садках „убивають у вихованців віру в людей, зашпелюючи їм підозріливість, недовіру і фальшивість". „Перестаньте! — кричить, — К о м с о м о л ь с ь к а „Правда" — Не розкладайте дітей, не робіть з них донощиків!"

Виходить, що у совєтській виховно-шкільній системі поведки в цій справі перебонують.

В новій програмі компартії з 12-х звань заповідей комуністичної моралі, як названо „моральним кодексом будівничого комунізму". Годі зупинятися над цим нисамі ральним шахрайством. Формальність більшість пунктів цього комуністичного морального кодексу сміливо можна застосувати до кожного суспільства у вітчизняному світі. Згадується тут і про чесність та справдливність, згадується про боротьбу за справу миру та за свободу всіх народів, за рівноправність усіх рас. Якщо виникнуть деякі вирази як „відданість справі комунізму", то, до кодексу просто чудовий.

Але — справа в тому, що і цей кодекс і вся „совєтська конституція" — це лише облудна форма, яка з практикою не має нічого спільного. У 8-й статті кодексу говориться про взаємну повагу в родині, про моральне виховання дітей, а рівночасно з опублікуванням цього кодексу — „Комсомольська Правда" заявила, що в садках і школах з дітей роблять донощиків. Отже, робиться одне, а головніше зовсім інше. Може Кришна Менон якійсь там президент новоствореної африканської країни в цей кодекс і повірив.

На кількість людей, які вміють дивитися яскраві і всі разом придумують спосіб і знайдуть засоби для заснування такої бібліотеки, яка могла б гідно репрезентувати наше ім'я серед культурних народів світу.

Володимир Мацьків

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

Ще про нашу жертвенність

Час від часу читасмо нарікання дисперсавців на занепад жертвенності української спільноти в Америці. Наводять, з одного боку, приклад публіцистів у Франції, а з другого — жертвенність жидівської спільноти. При цьому забувають, що жидівщина — це жиди в організованій державі з потрібними санкціями, а жиди, здається, не є більше жертвенні як українці, тільки в них збірці „трохи" краще зорганізовані, як у нас. Жидівський платний збірник не ступається від свого земляка, доки той не вирівняє свого датку. Працюючи кілька років в одній жидівській фірмі, що обслуговувала малі та середні підприємства, я мав змогу це заважити.

А як справа збірок виглядає у нас?

Автор статті „Ще про нашу жертвенність" („Свобода" з 4. XI. ц. р.) стверджує, що жертвенність української спільноти не підпадає, тільки бо брак живих зв'язків Відділу УККА з українськими родинами спричинився до зменшення Українського Народного Фонду. Живі зв'язки УККА з українською спільнотою, безперечно, дуже важливі, але при щирому патріотизмі українського загалу не є вирішальними.

Для збільшення УНФ треба належних дій УККА та відповідної збіркової системи. Провід УККА старіється виконати свої обов'язки як тільки в даний ситуації можливо, але збіркова система УНФ представляється жалюгідною.

Наприклад, за час мого дванадцятилітнього перебування в цій країні ніхто до мене не звертався за датою на УНФ. З власної ініціативи вислав я щось 3 чи 4 рази по \$10 на УНФ. Коли якийсь про щось справу обов'язав одному громадянину, він мені відповів, що має збірковий бланчок УНФ і я можу вилатити даток йому. Маючи \$5, я йому їх вилатив, а за другою п'яткою, а може й за більшою сумою, цей громадянин до мене більше не звертався.

На мою скромну думку, таких, як я, що дали б тільки до них треба звертатися в самому Нью Йорку є кілька тисяч. Тому до тих людей, які несут відповідальність за фінанси УККА, можна звернутися з природними питаннями: чому так мало зроблено в справі збірок на УНФ?

У нашій ситуації можуть бути різні способи збірки на УНФ: відрадіати платників (старших громадян на пенсії) і не-платників (членів молодеческих організацій) до хат українських родин; 2) вислати збіркові книжечки з зоротною конвертою і з поштовим значком на адреси наших громадян; 3) перелопатити ударні кампанії, як от збірка на пам'ятник Шевченкові і т. п.

Отже, хай „батьки народу" не нарікають на малу жертвенність української спільноти, а самі перевірять свою діяльність у справі збірки на УНФ і беруться до конструктивної роботи. Українська спільнота не гірша, як інші спільноти, а може й краща щодо жертвенності.

Михайло Шпонтак

Лікарі проти допомоги старшим

Денвер, Колорадо. — Голова Американського Лікарського Товариства д-р Ліонард В. Ларсон, промовляючи на зборах Відділу Ам. Лік. Товариства, закликав лікарів поборювати урядовий проєкт медичної допомоги старшим особам в рамках соціального забезпечення. Він сказав лікарям, щоб поборювали урядовий проєкт не тільки висилаючи листів до членів Конгресу, але також за допомогою грошей та особистої кампанії. Д-р Ларсон назвав цей проєкт „історичною" бо тут урядовий проєкт медичної допомоги старшим.

Найсвободніші сонечко заблене: Ти не вмови сін!

2. Численні критики повторювали за Я. Головацьким, що Маркіян Шашкевич писав про сум, горе і лиху долю свого народу і свого власну. М. Євхан бачив у М. Шашкевича тільки сум і песимізм. Але всі ці критики забували, що Як. Головацький написав про Маркіяна ще й так: „Очі його блистали живістю і якимсь святим вогнищем", коли він говорив про народні справи. „Говорив сердешно, сильно перекопував, бо йому з серця йшло, він цілий тим духом жив і віддавав". Сумне життя мав М. Шашкевич, але він був оптимістом як громадянин і як український патріот, народний провісник.

Д-р Лука Луцив

МАРКІЯН ШАШКЕВИЧ

(У 150-річчя з дня народження)

(25)

Спеціальний натіс треба покласти на те, щоб до цих святкувань включити нашу молоді, зокрема шкільну, та інші парфайлів школи і школи українства.

Для більше достойного і більше величавого відзначення 150-ліття народни о. М. Шашкевича необхідно влаштувати окремий Шашкевичівський академії з відповідною мистецькою програмою.

Центральний Ювілейний Комітет видає в оригінальному вигляді „Русалки Дністрової" та Ювілейний Шашкевичівський Альманах, у якому, крім статтей різних авторів, буде вміщена джерельна праця д-ра М. Тершаківця про о. М. Шашкевича та його добу, на основі нових, дотепер ще не друкованих матеріалів. Рішення видати окрему книжкову таку-ж ті твори о. М. Шашкевича, які не були надруковані в „Русалці Дністровій", і зникли та опис гербу роду Шашкевичів.

Голова Центрального Ювілейного Комітету о. Микола Старух, члени — всі отці дєлави в обидвох спарках та

представники українських центральних установ. Діловий Комітет очолили о. М. Старух, д-р Василь Ленчик — відпоручник Стомфордської Української Католицької Спарки; д-р Данило Богачевський — голова Видавничої Комісії; д-р Володимир Пушкар — організаційний референт; Митрон Баранський — секретар; п-і Стефанія Богач — касир і ред. Микола Пасіка — пресовий референт.

Крім поштових, запланованих до видання праць у Філадельфії, у зв'язку з Шашкевичівськими роковинами згадували нами д-р Ст. Шах у Німеччині опрацював монографію про Маркіяна Шашкевича, в якій змалював добу Маркіяна, його працю, твори та той культ творця „Русалки Дністрової", що зродився був наприкінці 19-го віку і тривав аж до нашої російських комуністів.

Д-р Ст. Шах заторкує також справу портрета М. Шашкевича. Згадаємо про це й ми, бо дехто не знає, що ті портрети Поета-Пробудителя, які часто друкуються в часописах і у виданнях Шашкевичівських творів, є тільки мистецькими, а не дійсними „фотоми" автора „Весни". Ст. Шах пише про не так:

„При цім зайнявся я також власним питанням, як поставили знамі нам „портрети" о. М. Шашкевича, бо правдиві змійки чи портрети поета не маємо. „Знімки" о. Маркіяна походять з роботи Трихемської-Губерної у Львові з 1904 року, а вона зроблена зі знімки Маркіянового сина Володимира Шашкевича. А „портрет", який намалював артист-малюк Іван Труш в 1911 році на замовлення Головного Відділу „Прогресив" у Львові, зроблений на основі опису Якова Голо-

вацького" (ч. 25). Про цей опис згадували ми при характеристиці поетичної творчості М. Шашкевича.

Закінчення

Закінчуючи цю працю про Маркіяна Шашкевича з приводу 150-річчя його народни, хочемо ще раз зібрати ті думки, що їх ми висловлювали дотепер.

1. Хто хоч трохи пізнає ту безпросвітну добу, в якій зростав і працював Маркіян Шашкевич, той мусить із подивом дивитися на його особу. Видавець „Русалки Дністрової" жив, працював і творив у виймовно важких умовах. Він мусів, мов та весняна квітка, пробиратися крізь сніг, виставлений на „вихор, мороз і бурю". Йому кидали колоди під ноги не тільки чужі, але й невідомі свої люди, які, задивившись в чужу культуру, старалися „склонити голову" сміливого автора гордых на ті часи слів у вірші „Руська мова":

Руська мати нас родила,
Руська мати нас повила,
Руська мати нас любила
Чомуж ж невазі немила?
Чом си невазі немила?
Чом чужою полюбилася?

Маркіян Шашкевич відчув на собі весь тягар тодішніх життєвих обставин, але він думав про волю для свого народу, як це видно з оцих рядків:

Відкинь той камінь, що та серце тісне!
Дозволь в той сумний ти

